

Bilder i doktorsavhandlingar och studentuppsatser

I vetenskapliga framställningar, som t.ex. **doktorsavhandlingar**, får offentliggjorda konstverk och foton fritt återges i anslutning till texten. Detta framgår av upphovsrättslagen 23 § 1 st. p. 1 (offentliggjorda konstverk) och 49 a § (fotografiska bilder). Ett krav är att tyngdpunkten i framställningen ligger på själva texten och att bilden bara används som ytterligare belysning av det som avhandlas. Det är med andra ord inte tillåtet att fritt återge bilder som saknar relevans i sammanhanget, eller att låta bilderna bli det mest väsentliga i framställningen. Viktigt att notera är att bilden måste återges *i anslutning till texten*. Används bilder på omslag eller baksida krävs alltid tillstånd. Om doktorsavhandlingen trycks i överupplaga för att säljas till allmänheten, anses den framställd i kommersiellt syfte och då krävs tillstånd för att återge bilder.

När det gäller **studentuppsatser** avgör deras omfattning om kravet *vetenskaplig framställning* anses uppfyllt. Som utgångspunkt kan sägas att mindre uppsatser om 2 poäng eller däromkring *inte* kan betraktas som vetenskapliga framställningar. Sådana uppsatser faller därmed utanför regeln i 23 och 49 a §§. Studentuppsatser om 10 poäng eller därutöver, som ju ofta publiceras, kan dock anses vara vetenskapliga framställningar och omfattas av 23 och 49 a §§.

Tilläggs kan att kravet på vetenskaplighet tar sikte på *syftet* med en framställning. Framställningen måste hålla en viss standard, men det spelar ingen roll om det skulle visa sig att den saknar värde ur vetenskaplig synvinkel.

Bestämmelsen att offentliggjorda konstverk och foton fritt får återges i anslutning till texten i vetenskapliga framställningar, tar främst sikte på återgivning i tryckt form. Regeln kan emellertid tillämpas oavsett den form i vilken framställningen föreligger. Det finns exempelvis inget hinder mot att vetenskapliga framställningar som innehåller bilder publiceras elektroniskt.¹

¹ Olsson, Henry *Upphovsrättslagstiftningen – en kommentar* (2006) s. 201 ff.